

Klamné závěrky.

Dennice Novověku v pékném článku dovozuje, která se klamala, když od demokratické vlády očekávala nějaké divy a záruky a prolévk bořké vše nařídí, že nejsem pokročilejšími v sociální vědě, ba že jsem pozadu za jinými absolutistickými zeměmi, kde sociální politika rychleji pokračuje. Jest ovšem nespokojivým, že Dennice vyložena byla sepeň částí z svého fanatismu demokratického a to dávk nářčí, že svým časem vyložena bude též z předků jiných, kteréž jak se zdá zakořenily se tou měrou, že se jich sprostít nemůže. Takovým jest ku příkladu co pře ve zmíněném článku, totiž:

"Avšak od poslední války počala se povaha naší vlády, založená na svobodě podnikavosti, na počínání občanstva a vůbec na zásadě svépomoci, radikálně proměňovati. Znovuzřízení (rekonstrukce) jižních států bylo vlastně paternalismem, jenž leckdy až v čirou libovůli ano vojáckovládě se přičinil. Víš-li domnívala se, že je černochům právě osvobozeným a urovnávacím povinná ochrana než si na svobodu a svéprávnost zvyknou. Trebas byl tento paternalismus vlády, jenž měl za účel ochranu slabšího proti silnějšímu, omluvitelný, měl v zájmu hrozných zlořádů a škiflavé násilnictví. Druhou velkou ukázkou paternalismu byla podpora vlády podnikatelům první tichomorské dráhy. Jen s touto podporou byla stavba té transkontinentální železnice provedena. Vládě a lidu se namínilo, že bude mocným pojídlem vřelým daleký západ a východ, že bude hlavním hráčem proti otrávení se tichomorských krajů za Skalním pohořím od východu; — to byl důvod politický a ten přemohl námitky ústavní, že vláda naše vlastně do takových soukromých podniků pouští se nemá. A odtud již směr paternalismu měl prokřesťenou cestu. Nejpronikavějším způsobem jevil se později v celním ochránářství, jež nabylo vrchole zákonem McKinleyovým, — také v jednom pékném dědictví občanské války. Celní ochránářství zplodilo pak zas velký průmysl a ten zplodil velké korporace, syndikáty, trusty, monopoly, které si podmaňovaly znenáhla a důkladně celou veřejnou moc, — nejen zákonodárnou a výkonou, nýbrž i soudní."

Co tuto Dennice Novověku uvádí, není přesně historicky správným, aniž vývodů na nepravých promích založených jsou pravými. Nepravda, že by teprve od minulé války občanské byla uznávána potřeba ochrany celní průmyslu našemu; není pravda, že by teprve tou dobou bylo vzniklo podporování velkých podniků železničních, tak jako není pravda, že celní ochrana zplodila trusty a monopoly.

Vezmem-li dějiny celního zákonodárství k ruce, pak seznáme, že již od samého založení této republiky byla potřeba téže uznávána, ne z jakéhokoli paternalismu, nýbrž co nutná zbraň na uhájení vlastních průmyslových zájmů, proti pevně zakotvenému a proto též obrněnému průmyslu zemí starších. Potřeba ochranného cla pocitována byla hned v prvních dnech republiky americké a když v roce 1789 zasednul první kongres svolaný na základě americké ústavy, prvním z navržených a přijatých zákonů byl zákon celní, jehož účel v samém úvodu naznačen byl následujícími slovy: — "Je-li to jest potřebným pro podporu vlády, ku splácení dluhu Spojených Států a ku povzbuzení a ochraně průmyslu, aby cla byly uloženy na importované zboží, atd."

Byla tedy politika ochrany celní politikou americkou od samého počátku ústavního života této země a znikla pouze jen z nutné a nevy-

hnutelné potřeby, jelikož bez ní jest nemožným onen stupeň blahobytu, který v této zemi požívati chceme. Máme-li v průmyslu svém soutěžit se zeměmi jinými, pak musíme se také přiblížit jejich způsobu života. Když nynější zákonem celním ochrana průmyslu našemu byla valně umenšena, musili jsme se od té doby poněkud přispěchovati poměrům v jiných zemích, s nimiž průmysl náš soutěžití musí, poněkud, zvykati na bídu a nouzi, na krmení hladových polívkou, na houfné podporování nouzi trpících v mife nikdy před tím nebyvalé, vůbec na paternalism, jaký v zemi této nikdy před tím znám nebyl.

Hlavně nezakládá se na pravdě, že by teprve od války občanské byla nastala politika podporování stavby velkých podniků železničních a pod. Dávno před tím, za dob demokratických, povolil kongres jednotlivým státům velké údíly pozemkové za účelem podporování staveb dráh, připlavů a tím podobných a lze se vši jistotou tvrditi, že bez té politiky liberální nebyly by Spojené Státy doznaly nikdy onoho rozvoje, jenž v každém ohledu a směru požívaly v druhé polovici nynějšího století. Kdyby bývaly veliké ty rozlohy široké západu nepřístupným nedostačnou komunikací, nebyly by mohly vzbítí přičinlivé osadnictvo, již plně proměnilo je v ráj.

Podobně není pravda, že byla to ochrana celní, kteráž zplodila trusty a monopoly a kdo chce věděti pravdu, ten věru může snadno jí ublížiti. Odkud pak vzaly trusty původ svůj? Který byl prvním a zůstává posud nejmočnějším ze všech trustů? Byl a je to trust petrolejnický a ten přece neměl a nemá se clem co dělat, poněvadž petrolej nebyl nikdy předmětem přivozu, nýbrž vždy jen vývozu. Kde pak vzaly se v Anglii, v té Anglii, která našim horovatelům pro svobodný obchod byla a je vzorem, ty trusty a monopoly, kteréž vlastně a v pravdě byly předchůdci a učiteli trustů zdejších? Proč pak nyní, když demokratickou opravou celní sníženo bylo u velké míře clo v různých ohledech, nevidíme ubývání těch trustů a monopolů, nýbrž naopak spíše přibývání? Že trusty a monopoly vznikati mohou i v oborech clem chráněných, to jest ovšem pravdou nezvratitelnou, avšak není pravdou, že by ochranné clo bývalo jejich původem. Velký průmysl, který zrostl a rozmohl se během tohoto století zplodil sice trusty, ale zrostl právě tak dobře v zemích clem chráněných, jako zrostl v zemích, jež pro polohu aneb přirozené výhody ochrany celní průmyslu svému zapotřeby nemají.

O těchto špatných časech.

Jeden chicagský časopis soudí, že neobvyklá bída a nouze, jaká v celé Americe od nastoupení demokratické správy panuje, v městech i na venkově, nemá příčiny v jakékolivě administrativní otázce a že přý to zlo "nenapravit jedna ani druhá strana, nýbrž musí zavládnouti jiná soustava národohospodářská." — Že toho zla tedy je vinným kapitál a kapitalisté. Jak se podobá, není tento list, ač vychází ve velko-městě, že za blahoslavené éry demokratické trpí právě tak, zdali ne více, kapitál jako dělník. Není mu známo, že skoro polovice našich dráh je bankrot, ve správě soudní; že méně než třetina jen těchto kapitalistických podniků platí vůbec nějaké dividendy, kdežto dvě třetiny pracují se ztrátou; že zahálí právě tak kapitál v mnohé továrny vložený, jako dělnictvo v nich druhdy zaměstnávané, že kapitál v průmysl vložený vyplácí se jen výmínečně, jako práce; že nikdy dříve, vyjma v letech padesátých za tehdejší éry demokratické, nebylo

tolik úpadků mezi státním kapitálem, banky, jako nyní; že kapitál uložený v akciích, cenných papírech, ba i v majetku nemovitém, tak jako movitém, klesl během minulých třech let o třetinu až polovici; vůbec, že kapitál trpí právě tak jako práce. Naproti tomu ví, ač nechce doznat ten velkoměstský filosof, že doba správy republikánské jest "státním věkem" v dějinách amerických, že nikdy před tím a čtíme dobře že ne od té doby, nebyla — nejen v Americe, ale v žádné zemi celého světa, perioda takového všeobecného blahobytu, v němž by se všechny vrstvy národa tak požívaly, jako za doby kdy řízena země tato zásadami republikánskými. Jestli příčinou buď úpadku, buď blahobytu a rozkvětu země této, jako země všech, nejsou zásady, směry a způsoby jimiž je země spravována a řízena, pak zavděč se tento velkoměstský filosof výkladem, co vlastně je toho příčinou, — co zavinilo zde, že trpí kapitál jako práce, obchod jako průmysl, rolník jako dělník. Se stanoviska velkoměstského může být moudrým nalézati ve všem chlup, však to dovede každý. Moudrost spočívá jedně v ukazování cest, prostředků a způsobů, jak zlo odstraniti neb na praviti, však toho arci od velkoměstského filosofa neočekáváme.

Hospodář.

Číslo druhé šestého ročníku Hospodáře jest opět o 24 stránkách, a obsahuje jak obyčejně hojně článků poučných z oboru hospodářství. Titulní stranu zdobí skupina Herefordského dobytka, kteréžto vyobrazení provází popis tohoto tučného druhu skotu. Dále nalezáj se v "hospodářství" články: Důležitost pastvy pro prasata, Zavodňování bramborů, Několik časových otázek a pokynů. Z oboru zvěrolékařského jest tu dokončen článok o nemocích poporodních. Z oboru mlékařského nalezá se tu článok Jak dojiti. Pod ohlavením Včelařství vypisuje pan V. Koupal vzpomínky ze svých zkušeností. V Hovorné zodpovídáno je 35 dotazů. V Ženské Besídce je na dvou stranách hojnost zajímavých pokynů z oboru hospodářství. Pp. Kuča a Pánek podávají zprávu o své cestě výzkumné k poznání a ohledání Idaho a přesvědčení se o tom, zdali jest krajina ta vhodná pro založení české osady. Na stránkách redakčních mimo množství kratších pokynů nalezá se pokračování cestopisu pana Dongresa: Do pralesů zlaté Kalifornie a jeho úsudek o pozemcích na Snake River v Idaho. V Rozhovorech pojednává několik dopisovatelů o různých otázkách. Pan V. Chládek pokračuje v mudrosloví rolníků a podává pořekadla a přísloví. Pod ohlavením zahrádnictví podává pan Olšan následující stat: Semena k jarní setbě, Vytrvalá hortensie, Křivolist, Chyby, Ještě jednou káva a Pěstění jahod ve velkém. Dopisů, z nichž každý obsahuje něco poučného jest ze stran různých hojně; zaujmají více nežli 4 strany a nalezá se v nich podobizna jednoho z dopisovatelů, pana Josefa Orsága z Tunis, Texas. Kdo časopis Hospodáře zná, ví že takovýto bohatý obsah není výminkou nýbrž bezvýminečným pravidlem a jest tudíž předplatit jeden dolar vůči poučnému obsahu velice nepatrným a mimo to každý předplatitel obdrží výtečných semen v ceně větší než co předplatné obnáší. Číslo na ukázkou pošlou se ochotně zdarma když se o ně dopíše pod akrosou: Hospodář, Omaha, Nebraska.

Po více roků stížen jsem byl chronickými bolestmi v zádech. Využil jsem dvou láhví oleje sv. Jakuba, byl jsem trvale vyléčen. Herman Schwaygel, Aberdeen, South Dakota.

ČESÍ V AMERICE.

¶ V Chicagu přišel předminulou sobotu o život krajan Jan Kravka. Týž zaměstnán byl v továrně na umělá hnojiva na rohu 44. a Bishop ul. a v poledne jel po elevátoru do třetího poschodí. Když se tam došlo, chtěl Kravka vyskočiti, avšak klec elevátoru nešťastně státi v rovně chodiv tohoto poschodí, nýbrž vyjel asi tři stopy výše, následkem čehož Kravka vypadl a sřtil se do šachty elevátoru. Nešťastný krajan utřel si při tom, jak samo sebou se rozumí při takové výši, těžká poranění po celém těle a kromě toho zlomil si páteř. Byl dopraven do nemocnice Meroy, kde na večer svým ranám podlehl.

¶ V Clevelandu spáchal v noci na neděli 15. března sebevraždu obětním krajan Jan Dvořák, otec pěti nezaopatřených dětí. Týž byl již po delší dobu bez práce, a prázdný čas věnoval vytloukání hospod, následkem čehož z pravidla ve stavu podnapilém se nalézal a domácí hádky pak na denním pořádku byly. V sobotu večer opět přišel domů opilý a chtěl prý mít pokoj, vyhnal manželku i s dětmi z bytu. Paní Dvořáková znala svého muže, věděla, že nebude s ním řeči, dokud se z opice nevyspí a odebrala se k své sestře, u níž i s dětmi přenocovala. V neděli ráno vrátila se domů a lze představit si její překvapení, když manžela svého v kuchyni na šňůře od prádla oběšeného nalezla.

¶ V New Yorku zatčena v pondělí min. týdne pro krádež 18letá doutníkárka Josefa Bláhová a odkázána pod zárukou \$500 soudu vyššímu. Dívka tato zatčena byla v jednom obchodě na 3. ave. při prohlídce nalezeno u ní 14 yardů drahých krajek, 1 krajkový límeč, 2 páry hedvábných punčoch a 1 vějíř. Bláhová hájí se tím, že zboží ono nenakradla, nýbrž prý jej na podlaze nalezla.

¶ V Cedar Rapids splášili se v pondělí min. týdne koně krajanu Josefa Jandovi, při čemž týž z povozu vyhozen a noha na dvou místech mu zlámána. — Téhož dne přišel tamtéž k úrazu sletý Leo. Černý. Týž bavil se s několika soudruhů skákáním do strouhy na 7. ave., při čemž jeden ze soudruhů na něho skočil tak nešťastně, že obě kosti v pravé noze mu zlámány.

¶ V Milwaukee, Wis., odbýván bude v dnech 9. až 11. dubna sjezd velkořádu Č. S. P. S.

¶ V Prairie du Chien, Wis., spáchala 15. března samovraždu obětním téměř 90letá krajanka Vodehnalová a sice oběsila se na vlněném šátku. Když čin její spozorován, bylo tělo její sice ještě teplým, leč každý pokus na přivedení její zpět k životu byl marným. — Příčinou samovraždy byla nejspíše omrzelost života, zaviněná nepochybně tím, že před krátkým časem oslepla.

¶ V sobotu 14. března vynesěn v Chicagu konečně rozsudek nad někdejším redaktorem Denního Hlasatele, Bachmanem, kterýž, jak známo, porotou uznán byl vinným tiskové urážky etí, kteréž vůči dr. Formánkovi svého času dopustil se tím, že o něm napsal, že lidským citem přilíší se nevyznamenává, a sice odsouzen byl k zaplacení pokuty v obnosu \$250.00. — Z rozsudku tohoto podáno odvolání, jehož náklad kryt bude Denním Hlasatelem, a to vzdor tomu, že p. Bachman více u téhož zaměstnán není, nýbrž list vlastně, "Čmuchačka", vydává.

¶ V New Yorku zatčen byl krajan Jan Vohlídka, zaměstnáním doutníkář, na obžalobu, že firmě Kerbs, Wertheimer & Schiffer as za \$3000 tabáku odcizil. Vohlídka zaměstnán byl u firmy dotyčné vydá-

váním tabáku listového doutníkářím a po nějakém čase shledáno, že při tom zůrodně podvoily páchal, než však zatčen býti mohl, a prohlá jak sjízdnost, nějaký čas v Evropě se zdržoval. Před nějakým časem zastavila se mu včak po Americe a maje za to, že na přestopek jeho již zapomenuto, vrátil se zpět, dlouho však svobodě se netěšil. O přehodu jeho byla totiž policie spravena a on druhého dne po příjezdu svém zatčen.

¶ Ve čtvrtek přišel v Chicagu k vážnému úrazu sletý bořík Ed. Svacha. Týž obíral se do školy a při přecházení křižovatky na 30. a Johnson ul. zasažen byl přehávaním se vozem nákladním a pod kola téhož strčen, při čemž mu stehenní kost pravé nohy nad kolenem rozdrovena. Neopatrný vozká ujel.

¶ V Cedar Rapids, Ia., přišel minulého středy o život krajan Fr. Ševčík, zaměstnaný na strojevodně na přešinoucím parostrojí dráhy North-western. Nešťastnou náhodou nějakou spadnul s parostroje, tak že pod kola vlaku přišel, při čemž pravá noha od těla mu utržena. Poranění jeho bylo tak těžkým, že téhož večera v nemocnici ducha vypustil.

¶ V Chicagu spáchala minulého pondělí samovraždu zastřelením 42letá vdova Emilie Šiková, matka šesti dětí. — Šiková vlastnila hostinec v č. 742 Throop ul., kterýž po smrti manžela, před nedávnem se udavší, sama vedla, leč oběhody šly tak špatně, že rodinu ani uživit nemohla a to konečně k samovraždě jí dohnalo.

¶ V Antigo, Wis., zabit minulého týdne při porážení stromů sedmnáctiletý syn krajanu Jiřího Ekarta.

¶ V Belle Plaine, Ia., zemřel ve středu min. týdne vážený krajan V. Macek.

¶ Z Chicaga oznámeno v pátek úmrtí známého krajanu a předního politikáře demokratického M. V. Baumruckera, kterýž před dvěma roky poštímistrem v Lawndale jmenován byl.

¶ Vzhledem k navrhovanému postavení důstojného pomníku zesnulému předáku českého amerického, Karlu Jonášovi, pronášá Dennice Novověku v posledním svém čísle následovní vhodný návrh: — "Kdyby byla možnost sehnati dobrovolnými sbírkami \$50,000, věděli bychom o účeli Čechům americkým neskonale prospěšnějším: ten kapitál s oním jenž jest již v Chicagu sebrán a upaán, by do počátku stačil na založení velké České útulny a ta mohla by nésti jméno Jonášovo, — útulny zcela moderní, na zásadách nejpokročilejších, útulny, jež by nebyla chudobincem, ani vězením, nýbrž zasluženým odpočinkem stář a náhradou za úrazy a bolesti života."

Sláva Pensylvanii.

Rolníkům v Pensylvanii třeba gratulovati. M. M. Luther, East Troy, Pa., sklídl přes 200 bushů z akru ze semene Salzer's Silver Mine ovsa (La Crosse, Wis.) Pomyslete! Přitomně bude zápasiti kolem třiceti tisíc rolníků o cenu \$200.00 onou úrmou nabízených, aby sklizeš Lutherovu předčili, což zajistí se jim zdaří ve státech New Yorku, Pensylvanii, Ohio a na východě vůbec. Budete jedním ze zápasčích? Dále je tu Silver King ječmen, jenž na chudé půdě sypal v roce 1895 116 bushů po akru. Není to záračné? — a kukuřice 230 bushů a brambory, tráva, jetel, píceň, a t. d., a t. d. Doprava na východ jest levná.

Když toto vystihnete z tohoto listu a zašlete a 10c v kolkách na John A. Salzer Seed Co., La Crosse, Wis., obdržíte jejich obrovský katalog a deset balíčků obilí a trav, v čemž zahrnut jest svehu zmíněný oves, zdarma. (9)

Kde je? Josef Králíček, Pomeslem zamožník, narozen v Smrkovicích v Čechách a v Americe je od roku 1880. Pokud známo, byl ve státu New Yorku; hledá jej jeho matka a bratři. Velice by se zavděčil, kdo by o něm zprávu podal, s-nb jakli živ, on sám pod adresou: Václav Králíček, 1107 Spies ave., Menominee, Mich.